

Sygn. akt IX Ca 1179/19

POSTANOWIENIE

Dnia 8 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Beata Grzybek (spr.),
Sędziowie :	SO Agnieszka Żegarska, SO Dorota Ciejek,

po rozpoznaniu w dniu 8 września 2020 r. w Olsztynie,

na posiedzeniu niejawnym,

sprawy z wniosku E. K.,

z udziałem A. K.,

o podział majątku wspólnego,

na skutek apelacji uczestnika postępowania od postanowienia Sądu Rejonowego w Giżycku z dnia 10 maja 2019 r., sygn. akt I Ns 744/16,

postanawia:

I. Zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że:

- punktowi 3 nadać nowe brzmienie: „oddalić wnioski o ustalenie nierównych udziałów stron w majątku wspólnym”,

- punktowi 4 nadać nowe brzmienie: „zasądzić od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika postępowania kwotę 57.968,50 zł.(pięćdziesiąt siedem tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt osiem złotych i 50/100) tytułem dopłaty, płatną do dnia 8 marca 2021 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie zwłoki w jej płatności”;

II. oddalić apelację w pozostałym zakresie;

III. koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie każdy uczestnik ponosi we własnym zakresie.

Dorota Ciejek Beata Grzybek Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 1179/19

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni E. K. wniosła o podział majątku dorobkowego jej i uczestnika postępowania A. K., w skład którego wchodzi : -nieruchomość gruntowa położona przy ul. (...) w G., składająca się z działek o nr. ew. (...) o pow. łącznej 0,0775 ha, zabudowana domem mieszkalnym, opisana w Kw nr (...) o wartości 250000 zł, -nieruchomość

niezabudowana położona w Z., składająca się z działek o nr. ew. (...) i (...) o pow. łącznej 0,0574 ha, opisana w Kw nr (...) o wartości 49000 zł, - udział w nieruchomości niezabudowanej, składającej się z działki gruntu o nr. ew. (...) o pow. 0,0390 ha, opisana w Kw (...) o wartości 10000 zł. Wnioskodawczyni E. K. wniosła nadto o ustalenie nierównych udziałów w powstaniu majątku dorobkowego tj. 90 % wnioskodawczyni i 10% uczestnika postępowania. Wniosła o dokonanie podziału majątku poprzez zniesienie współwłasności w/w nieruchomości i przyznanie ich na wyłączną własność wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni wniosła o rozliczenie nakładów w kwocie 169 094 zł poczynionych z majątku osobistego wnioskodawczyni na majątek wspólny, w tym w postaci darowizn otrzymanych od jej matki i sióstr oraz poniesionych koniecznych kosztów utrzymania nieruchomości (bieżące naprawy, remonty, czynsz, podatek) oraz wydatków na modernizacje poczynione po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej na majątek wspólny. Wniosła też o zasądzenie od uczestnika postępowania na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego.

Wnioskodawczyni podała, że wyrokiem z dnia 7 lutego 2007 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie rozwiązał małżeństwo E. K. z A. K. z winy uczestnika postępowania. Przedstawiła, że uczestnik postępowania wyjechał do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w 1993 roku, skąd nie wrócił. Wnioskodawczyni pozostała w Polsce z trójką małoletnich dzieci stron, które pozostały na jej wyłącznym utrzymaniu, bo uczestnik nie partycypował w kosztach utrzymania rodziny. Wskazała, że w okresie od 1993 roku do 2009 roku dokonał na rzecz wnioskodawczyni trzech przelewów na łączną kwotę 900 USD w 2005 roku, zaś alimenty na rzecz córek K. i P. K. przekazywał w okresie od 2009 do 2013 roku, od 2012 roku sporadycznie. Wnioskodawczyni podała, że w momencie wyjazdu uczestnika do USA nieruchomość w G., przy ul. (...) składała się wyłącznie z działki o nr (...), a posadowiony na nieruchomości dom mieszkalny znajdował się w stanie surowym. Wnioskodawczyni stwierdziła, że jego wykończenie sfinansowała wyłącznie ze środków pochodzących ze środków pochodzących z własnej pracy oraz darowizn otrzymanych od matki H. J. i sióstr, na łączną kwotę 90 862 złotych. Przedstawiła, że wszelkie koszty utrzymania nieruchomości, w tym niezbędne remonty, bieżące konserwacje oraz zobowiązania podatkowe były przez cały ten okres ponoszone wyłącznie przez nią. Nadto wnioskodawczyni przedstawiła, że przez czas trwania małżeństwa pracuje do chwili obecnej i w okresie od 1999 r. do 2015 r. osiągnęła dochód w łącznej kwocie 1 041 096 złotych i wszystkie jej zarobki spożytkowane zostały na wykończenie domu przy ul. (...) w G., utrzymanie pozostałych nieruchomości i rodziny. Wnioskodawczyni dodała, że w latach 2003-2015 trzykrotnie zaciągnęła z zakładowego funduszu socjalnego pożyczki na remont i modernizację domu, nadłączną kwotę 16000 złotych. Wnioskodawczyni przedstawiła, że od 1993 roku wykonała w domu przy ul. (...) w G. następujące prace remontowe i modernizacyjne: dobudówkę przedsionka (zakup drzwi wejściowych i zewnętrznych); nawiezenie ziemi do wyrównania działki (10 wywrotek); remont komina, doprowadzenie gazu, doprowadzenie kanalizacji, kapitalny remont domu- położenie gładzi szpachlowej w pokojach i staro tynku na klatce schodowej, podwieszenie sufitu na klatce schodowej, malowanie pomieszczeń; częściowa wymiana instalacji elektrycznej, wymiana rynien, wymiana okien w piwnicy i sypialni, wymiana podłóg w pokojach; częściowa wymiana instalacji elektrycznej , wymiana rynien, wymiana okien w piwnicy i sypialni, wymiana podłóg w pokojach; wykonanie ogrodzenia całej działki; położenie polbruk przed domem (115 m2); wykonanie tarasu na dachu nad garażem (zalanie stropu, terakota, bariereki drewniane i zadaszenia); wymiana pieca gazowego i grzejników; wymiana sanitariatów (prysznic, umywalka, sedes); położenie nowego dachu, w tym usunięcie eternitu ze starej części domu; budowa nowego komina; wymiana okien; kapitalny remont i modernizacja kuchni (podłogi, ściany, podwieszenie sufitu, oświetlenie, meble, sprzęt-zlew, piekarnik, kuchnia, okap); malowanie pomieszczeń; wymiana całego wyposażenia domu (meble, sprzęty elektroniczne); sukcesywna wymiana oświetlenia i gniazdek elektrycznych. Wnioskodawczyni przedstawiła, że na opisane remonty i modernizacje wydatkowała kwotę 134 739 złotych, w tym po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej tj. Po 7.02.2007 r. poczyniła na majątek wspólny nakłady z majątku osobistego na kwotę 78 232 złotych. Wnioskodawczyni wskazała, że przez cały okres od 1993 roku do chwili obecnej to wyłącznie ona uiszczala podatki za wszystkie nieruchomości wspólne stron.

Wnioskodawczyni podkreśliła, że w okresie od 1993 roku do 2007 roku w żaden sposób nie przyczyniał się do utrzymania ani pomnażania wspólnego majątku, przekazując zaledwie trzykrotnie w 2005 roku kwoty po 300 USD, nie wykazując żadnego zainteresowania wspólnym majątkiem i nie wnosząc przez 14 lat do majątku wspólnego majątku żadnych aktywów. Podała, że wyjeżdżając z kraju pozostawił dług w wysokości 20000 zł, który zaciągnął

na wykupienie wycieczki na Karaiby, skąd przedostał się nielegalnie do USA, a spłaty tego zobowiązania musiała dokonać wnioskodawczyni. W ocenie wnioskodawczyni te wszystkie okoliczności oraz fakt, że uczestnik nie tylko zaniechał dbałości o wspólny majątek, ale też został uznany za wyłącznie winnego rozpadu pożycia małżeńskiego stron przemawiają za ustaleniem nierównych udziałów w powstaniu majątku dorobkowego w sposób wskazany we wniosku.

Uczestnik postępowania A. K. wniósł w odpowiedzi na wniosek w dniu 2.10.2017 r, o ustalenie, że w skład majątku wspólnego wchodzi: nieruchomości gruntowa położona przy ul. (...) w G., składająca się z działek o nr. ew. (...) o pow. łącznej 0,0775 ha, zabudowana domem mieszkalnym, opisana w Kw nr (...) o wartości 300 000 zł, -nieruchomość niezabudowana położona w Z., składająca się z działek o nr. ew. (...) i (...) o pow. łącznej 0,0574 ha, opisana w Kw nr (...) o wartości 75 000 zł, - udział w nieruchomości niezabudowanej, składającej się z działki gruntu o nr. ew. (...) o pow. 0,0390 ha, opisana w Kw (...) o wartości 2000 zł. Uczestnik postępowania wniósł o dokonanie podziału majątku poprzez zniesienie współwłasności wyżej opisanych nieruchomości poprzez przyznanie ich na wyłączną własność wnioskodawczyni E. K..

Uczestnik postępowania wniósł o zasądzenie od uczestniczki postępowania spłaty tytułem udziału w w/w nieruchomościach, zasądzenie od wnioskodawczyni kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego i o oddalenie wniosku w pozostałej części.

Uczestnik postępowania w odpowiedzi na wniosek wyraził zgodę na proponowany sposób podziału majątku wspólnego stron, kwestionując jego wartość wskazaną przez wnioskodawczynię. Podał, że wniosek o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym jest bezzasadny. Uczestnik postępowania przedstawił, że do USA wyjeżdżał trzy razy za zgodą wnioskodawczyni. Pierwszy raz wyjechał w 1985 r. na 2 lata i 8 miesięcy i wówczas przywiózł 15000 USD, z których to pieniędzy została zakupiona nieruchomość w G.. Z drugiego wyjazdu w 1989 r. przywiózł 5000 USD. Nadmieniał, że w Polsce do 1994 r. prowadził sklep odzieżowy w Z., a przy pomocy przywiezionych z USA pieniędzy i bieżących dochodów, a w dużej mierze osobistej pracy przeprowadził remont nieruchomości położonej w G.. Uczestnik podał, że w tym samym czasie strony zakupiły jeszcze niezabudowane działki w Z. i 3-pokojowe mieszkanie w Z. przy ul. (...), które zostało sprzedane ok. 2001 r., a środki ze sprzedaży miały być przeznaczone na remonty, bieżące utrzymanie nieruchomości i rodziny. Podkreślił, że po wyjeździe do USA w 1994 r. przez cały czas trwania małżeństwa przysyłał pieniądze, w większości przekazami dewizowymi (ok. 50000 USD), a czasem przez osoby wracające do kraju (ok. 5000 USD). Tak więc zdaniem uczestnika żądanie wnioskodawczyni ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym jest bezzasadne. Za bezzasadne uznał też uczestnik żądanie wnioskodawczyni dotyczące rozliczenia nakładów na nieruchomość w G., wskazując, że wnioskodawczyni dysponowała środkami z majątku wspólnego, które kilkakrotnie przewyższały wartość tych nakładów (środki dewizowe i kwota uzyskana ze sprzedaży mieszkania w Z.). Odnosząc się do żądania rozliczenia nakładów poniesionych przez wnioskodawczynię po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej podniósł, że na ich dokonywanie wnioskodawczyni nie miała zgody uczestnika postępowania, zakwestionował też ich wartość wskazaną przez wnioskodawczynię. Uczestnik podał także, że dochody uzyskiwane z dzierżawy działek w Z. winny były wystarczyć na pokrywanie należności publicznoprawnych.

W postanowieniu z dnia 10 maja 2019 r. Sąd Rejonowy w Giżycku dokonał podziału majątku wspólnego stron w ten sposób, że ustalił, iż w skład majątku dorobkowego wnioskodawczyni E. K. i uczestnika postępowania A. K. wchodzi:

a. niezabudowana nieruchomość składająca się z działek o nr ew. (...) i (...) o powierzchni łącznej 0,0574 ha, położona w Z., opisana w KW (...) o wartości 71.900 zł

b. udział w wysokości 57/294 części w prawie własności niezabudowanej nieruchomości, składającej się z działki o nr (...) o powierzchni 0,0390 ha, położonej w Z. opisanej w KW (...) o wartości 1163 zł

c. odrębna własność lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w G. przy ul. (...), opisanego w KW (...) wraz z udziałem w 1/2 części w nieruchomości zabudowanej opisanej KW (...), składającej się z działek o nr (...) o powierzchni 0,0775 ha o wartości 107.000 zł

d.odrębna własność lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w G. przy ul. (...), opisanego w KW (...) wraz z udziałem w 1/2 części w nieruchomości zabudowanej opisanej KW (...), składającej się z działek o nr (...) o powierzchni 0,0775 ha o wartości 82.000 zł

o łącznej wartości 262.063,00 zł.

Sąd ten dokonał podziału majątku dorobkowego stron w ten sposób, że na wyłączną własność wnioskodawczynie E. K. przyznał składniki majątku opisane w pkt 1c i 1d o łącznej wartości 189.000 zł, zaś składniki majątku opisane w pkt 1a i 1b o wartości łącznej 73.063 zł przyznał na wyłączną własność uczestnika postępowania A. K.. Jednocześnie ustalił, że udziały stron w majątku wspólnym wynoszą 70% wnioskodawczynie, 30% uczestnik postępowania.

Nadto zasądził od wnioskodawczynie E. K. na rzecz uczestnika postępowania A. K. tytułem wyrównania udziału kwotę 4058,15 zł, płatną w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia w przedmiotowej sprawie. Zasądził od uczestnika postępowania A. K. na rzecz wnioskodawczynie E. K. kwotę 1573,25 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. W pozostałym zakresie koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie zniósł.

Sąd Rejonowy w Giżycku ustalił, że E. K. i A. K. zawarli związek małżeński 12 kwietnia 1980 roku r. w Z. i tu razem zamieszkali. Małżeństwa urodziła się czwórka dzieci.

W trakcie trwania małżeństwa uczestnik postępowania przed 1994 rokiem dwukrotnie w celach zarobkowych wyjeżdżał do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, a przywiezione stamtąd pieniądze wniósł do majątku wspólnego. Do 1994 r. prowadził też w Z. sklep odzieżowy. W 1994 roku A. K. po raz trzeci wyjechał do USA, gdzie osiedlił się już na stałe. Wnioskodawczynie E. K. przez czas trwania małżeństwa aż do chwili obecnej pracuje jako nauczyciel. To wyłącznie ona od chwili wyjazdu przez uczestnika postępowania na stałe do USA i podczas jego wcześniejszych pobytów opiekowała się dziećmi, których strony miały czworo, a dwoje z nich w 1994 roku było bardzo małych. Wyrokiem z dnia 7 lutego 2007 r., wydanym w sprawie sygn.akt VIRC 2642/05 Sąd Okręgowy w Olsztynie rozwiązał małżeństwo E. K. z A. K. z winy uczestnika postępowania.

Strony w trakcie trwania małżeństwa nabyły: nieruchomość niezabudowaną położoną w Z., składającą się z działek o nr. ew. (...) i (...) o pow. łącznej 0,0574 ha, opisaną w Kw nr (...) o wartości 71 900 zł; udział w nieruchomości niezabudowanej, składającej się z działki gruntu o nr. ew. (...) o pow.0,0390 ha, opisana w Kw (...) o wartości 1163 zł; odrębną własność lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w G., przy ul. (...), opisanego w Kw (...) wraz z udziałem w 1/2 części w nieruchomości zabudowanej, opisanej w Kw (...), składającej się z działek o nr (...) o pow.0,0775 ha o wartości 107 000 zł; odrębną własność lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w G., przy ul. (...), opisanego w Kw (...) wraz z udziałem w 1/2 części w nieruchomości zabudowanej, opisanej w Kw (...), składającej się z działek o nr (...) o pow.0,0775 ha o wartości 82 000 zł. Strony zgodnie ustaliły, że przy ustalaniu wartości w/w nieruchomości uwzględniają stan faktyczny nieruchomości na dzień zniesienia wspólności ustawowej małżeńskiej, bez nakładów poczynionych przez wnioskodawczynię po dacie jej ustania.

(...) w Z. i w G. zostały nabyte przed wyjazdem uczestnika na stałe do USA . W chwili wyjazdu uczestnika nieruchomość w G. składała się z zabudowanej działki o nr (...) (wcześniej o nr.(...)) o pow.688 m2, z dwoma wydzielonymi z niej lokalami. Wnioskodawczynie dokupiła w 2003 r i przyłączyła do tej nieruchomości przy ul. (...) w G. działkę o nr ew.(...)o pow.111 m2. Przed wyjazdem do USA uczestnik postępowania przeprowadził osobiście i przy pomocy członków swojej rodziny dużą część remontu nieruchomości przy ul. (...) w G.. Na dalszy remont spożytkowane zostały środki ze sprzedaży mieszkania nr (...) w Z., położonego w przy ul. (...) . Wnioskodawczynie E. K. przeprowadziła się z Z. do G. wraz z dziećmi już po wyjeździe uczestnika A. K.. W ciągu kolejnych lat wnioskodawczynie remontowała dom położony na działkach o nr ew. (...) o łącznej pow.0,0775 ha przy ul. (...) w G., wiele prac wykonała już po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej. Pomagała jej także rodzina, w szczególności matka.

Przebywając w USA uczestnik postępowania A. K. przekazywał rodzinie – do rąk wnioskodawczynie środki finansowe w USD , głównie na jej rachunek bankowy, ale też czasami do rąk własnych, przekazując je przez przyjeżdżające

do kraju osoby. Od 1997 roku do chwili zniesienia wspólności ustawowej małżeńskiej na konto wnioskodawczynie E. K. przekazał kwotę 44450 dolarów amerykańskich. Wartość nabywca przekazywanych kwot malała z upływem lat. Wysokość przekazywanych kwot malała z upływem lat. Od chwili wyjazdu uczestnik postępowania nie odwiedził wspólnej nieruchomości.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy przywołał m.in. art. 567 § 3 k.p.c. zgodnie z którym do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku. Na tej podstawie przyjmuje się, że podziału majątku wspólnego dokonuje się według stanu z chwili ustania wspólności majątkowej małżeńskiej, a wartość tegoż majątku według cen z chwili podziału. Skład majątku dorobkowego był co do zasady między stronami bezsporny. W trakcie postępowania ustalono, że nieruchomość przy ul. (...) w G. zabudowana jest domem mieszkalnym, z którego wyodrębnione są dwa lokale mieszkalne o nr (...). Stanu prawnego nieruchomości strony nie były świadome. Wartość lokali mieszkalnych została ustalona w oparciu o opinię biegłego sądowego, której strony nie kwestionowały, a Sąd nie znalazł żadnych podstaw aby zakwestionować dokonany przez biegłego szacunek wartości nieruchomości lokalowej.

Art. 684 kpc nakłada na sąd obowiązek ustalenia składu i wartości majątku wspólnego. W przedmiotowej sprawie w toku postępowania strony ustaliły zgodne stanowisko co do składu nieruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego.

Sąd dokonał podziału w myśl art.623 kpc w zw. z art.688 kpc i art.567 kpc.

Co do sposobu podziału w sprawie o podział majątku dorobkowego, przy rozstrzygnięciu istotne znaczenie mają okoliczności istniejące w chwili podziału tego majątku, a nie w chwili ustania wspólności ustawowej małżeńskiej. Dlatego ocena jaki sposób podziału najlepiej odpowiada usprawiedliwionym interesom każdego z małżonków wymaga rozważenia sytuacji osobistej, majątkowej i rodzinnej małżonków istniejącej w chwili dokonywania podziału. O ile co do składu majątku dorobkowego nie istniał spór między stronami, o tyle co do sposobu podziału stanowiska były rozbieżne. Uczestnik postępowania wnioskował aby wszystkie nieruchomości zostały przyznane wnioskodawczynie, ze splatą na jego rzecz, albowiem jego centrum życiowe znajduje się poza granicami kraju. Sytuacja materialna i życiowa wnioskodawczynie nie pozwala na zadośćuczynienie temu żądaniu. Wnioskodawczynie wnioskowała o dokonanie podziału majątku poprzez przyznanie jej lokali wraz z udziałami w nieruchomości wspólnej, położonej przy ul. (...) w G. i o przyznanie uczestnikowi postępowania nieruchomości położonych w Z.. Taki sposób podziału bez wątpienia najlepiej odpowiada usprawiedliwionym interesom każdego z małżonków. Nieruchomość przy ul. (...) w G. jest zamieszkiwana przez nią i nieusamodzielnione dzieci stron. Uczestnik postępowania natomiast, po przyznaniu mu nieruchomości położonych w Z., zgodnie ze swoją wolą będzie mógł je zbyć lub zatrzymać. Taki sposób podziału jest usprawiedliwiony interesami każdego z byłych małżonków i ich sytuacją osobistą, majątkową i rodzinną małżonków.

Wnioskodawczynie E. K. wносиła o ustalenie nierównych udziałów w powstaniu majątku dorobkowego tj. 90 % wnioskodawczynie 10 % uczestnika postępowania. Art. 43 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowi, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Jednakże z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Przy ocenie, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym. W ocenie Sądu zaistniały podstawy do ustalenia nierównych udziałów stron w powstaniu majątku dorobkowego, jednak nie w takim stopniu o jaki wnioskowała wnioskodawczynie E. K.. Za przedstawicielami doktryny powtórzyć należy, że warunkiem ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, a mianowicie istnienia ważnych powodów oraz przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu. „Ważne powody” nie mają charakteru jedynie majątkowego. Sytuacja niejednakowego przyczyniania się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego podlega ocenie przez pryzmat norm etycznych (zasad współżycia społecznego). Sąd Najwyższy już wiele lat temu podkreślał, że nie każda sytuacja, gdy występuje dysproporcja w zakresie przyczyniania się małżonków do powstania majątku wspólnego, uzasadnia ustalenie nierównych udziałów. „Ważne powody” istnieją wówczas, gdy małżonek, przeciwko

któremu zostało skierowane żądanie, w sposób rażący lub uporeczywy nie przyczyniał się, w miarę swoich sił i możliwości zarobkowych, do powstania majątku wspólnego (tak postanowienie SN z 30 listopada 1972 r., III CRN 235/72, OSNCP 1973, nr 10, poz. 174 oraz postanowienie SN z 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73, OSNCP 1974, nr 11, poz. 189). Wskazywano także, że ocenie podlega całokształt wykonywania przez małżonków ciężących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli. O istnieniu ważnych powodów w rozumieniu art. 43 § 2 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie przesądza obciążająca jedno z małżonków wina rozkładu pożycia małżeńskiego, stwierdzona w wyroku rozwodowym, jednak w przedmiotowej sprawie właśnie okoliczność, że wszelkie obowiązki wobec rodziny, którą strony założyły od 1994 roku ciążyły wyłącznie na wnioskodawczyni, na której wyłącznie spoczywała opieka i troska o czwórkę małoletnich dzieci, przemawia za zasadnością wniosku o ustalenie nierównych udziałów.

Wbrew jednak twierdzeniom wnioskodawczyni uczestnik postępowaniałożył na utrzymanie rodziny i majątku wspólnego przez wiele lat po wyjeździe z kraju. Nie są prawdziwe twierdzenia wnioskodawczyni zawarte we wniosku jakoby od chwili wyjazdu do 2009 r. dokonał na rzecz utrzymania rodziny i nieruchomości wyłącznie trzech przelewów w 2005 r. na kwotę 900 USD. Nie jest także zgodne ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym jej późniejsze stanowisko, zawarte w piśmie procesowym z 9 listopada 2017 r. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że środki przekazywane przez uczestnika na potrzeby rodziny były znaczne. W grudniu 1994 roku gdy uczestnik postępowania wyjechał z Polski w naszym kraju 1 dolar amerykański kosztował 23000 zł. Realna wartość przekazywanych przez lata przez uczestnika postępowania środków pieniężnych była w stosunku do wynagrodzenia jakie w tym czasie otrzymywała wnioskodawczyni i średniego wynagrodzenia w naszym kraju znaczna. Opierając się o dane GUS w 1997 roku uczestnik przekazując kwotę 3650 USD, przy średnim wynagrodzeniu w Polsce wynoszącym 1061,93 zł i kursie dolara 3,28 zł, w istocie na potrzeby rodziny przekazał w całości kwotę odpowiadającą ponad 10-cio krotnemu średniemu wynagrodzeniu w ojczystym kraju. Stosując tą samą metodę porównawczą w kolejnych latach przekazywał: w 1998 r. – prawie 14-krotność średniego wynagrodzenia w naszym kraju (kwota 4850 USD, przy kursie dolara 3,49 zł i średnim wynagrodzeniu 1239,49 zł), w 1999 r.- 18-krotność tego wynagrodzenia, w 2000 r.-13-krotność tego wynagrodzenia, w 2001 r.- blisko 10-krotność tego wynagrodzenia, w 2002 r. i w 2003 r.- po blisko 14-krotność tego wynagrodzenia. Od 2004 roku wielkość przekazywanych przez uczestnika postępowania kwot była dużo mniejsza. Nie można więc uznać, że uczestnik nie przyczyniał się należycie do utrzymania rodziny i majątku wspólnego do 2004 roku. Jak wynika z zeznań córki stron- M. T. i wyjaśnień uczestnika jego możliwości zarobkowe w ciągu czasu trwania małżeństwa stron bywały ograniczane chorobą. Uczestnik też musiał ponosić koszty związane ze swoim utrzymaniem i zamieszkaniami. Sąd uznał, że zważywszy na wszystkie powyższe okoliczności i osobisty wyłączny wkład wnioskodawczyni w wychowanie dzieci i opiekę nad nimi i dbałość o wspólny majątek stron, udziały w majątku wspólnym wynoszą : 70 % wnioskodawczyni i 30 % uczestnik postępowania.

Tak orzeczono w pkt 3 postanowienia. O sposobie podziału i wartości majątku wspólnego orzeczono w pkt.1-2 postanowienia.

Niekwestionowana przez strony łączna wartość majątku dorobkowego wg. stanu na datę zniesienia wspólności ustawowej małżeńskiej i ceny z dnia orzekania wynosi 262 063 zł. Uwzględniając nierówne udziały stron udział wnioskodawczyni w majątku wspólnym wynosi 183 444,10 zł, a uczestnika postępowania 78 618,90 zł. Po dokonaniu podziału majątku jak w pkt. 2 postanowienia należna uczestnikowi kwota z tytułu wyrównania udziału to 5555,90 zł. W pkt 4 postanowienia zasądzone od wnioskodawczyni kwotę 4058,15 zł z tytułu wyrównania udziału. Należną z tego tytułu kwotę pomniejszono o kwotę 1497,75 zł (wykazaną przez wnioskodawczynię) z tytułu 1/2 uiszczonych przez wnioskodawczynię podatków od nieruchomości za okres po ustaniu wspólności ustawowej małżeńskiej. Zgodnie z art. 45 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego każdy z małżonków może żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Nie można żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności.

Brak jest w ocenie Sądu podstaw do zadośćuczynienia żądaniu wnioskodawczyni aby rozliczyć nakłady ponoszone przez nią z tytułu ogrzewania i utrzymywania nieruchomości przy ul. (...) w czasie trwania wspólności i po jej ustaniu.

Ze wspólnej nieruchomości stron korzystała wyłącznie ona, uczestnik postępowania nie czerpał z tego korzyści, ponosząc w tym samym czasie koszty utrzymania swojego miejsca zamieszkania.

O kosztach orzeczono jak w pkt.5 i 6 postanowienia . Na zasądzoną w pkt.5 kwotę składają się wydatki na biegłego w wysokości 1073,25 zł i ½ opłaty sądowej w kwocie 500 zł- w myśl paragrafu 3 art.520 kpc.

W pozostałej części, w szczególności o kosztach zastępstwa procesowego orzeczono jak w pkt.6 na podstawie paragrafu 1 art.520 kpc.

Powyższe postanowienie zaskarżył apelacją uczestnik postępowania zarzucając postanowieniu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 43 § 2 kr. o. poprzez jego błędną wykładnię.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym stron i zasądzenie na rzecz uczestnika tytułem wyrównania udziałów kwoty 57.968,50 zł płatnej w terminie 3 miesięcy od uprawomocnienia się postanowienia oraz zasądzenie kosztów postępowania za II instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się być w znacznej części zasadna.

Sąd Okręgowy nie podziela oceny prawnej stanu faktycznego ustalonego przez Sąd Rejonowy w części dotyczącej udziałów stron w majątku dorobkowym.

Trafny jest zarzut uczestnika dotyczący błędnego zastosowania przez Sąd Rejonowy art. 43 § 1 k.r.o. poprzez naruszenie zasady równych udziałów małżonków w majątku wspólnym.

Zasadą wyrażoną w art. 43 § 1 k.r.o. jest, że małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Odstąpienie od zasady wymaga wystąpienia dwóch przesłanek: ważnych przyczyn oraz różnego stopnia przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego (art. 43 k.r.o.). Podkreślić przy tym trzeba, iż przesłanki te muszą być spełnione łącznie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 października 1997 r. II CKN 348/97 LEX nr 479357). Oznacza to, że ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym nie może nastąpić w każdym wypadku faktycznej nierówności przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego, lecz tylko w tych wypadkach, gdy zaistnieją ważne powody. Z jednej strony żadne „ważne powody” nie uzasadniają same przez się ustalenia nierównych udziałów, jeżeli stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego jest równy. Z drugiej strony – różny stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku bierze się po uwagę dopiero wtedy, gdy za ustaleniem nierównych udziałów przemawiają „ważne powody”.

Na stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku dorobkowego składa się całokształt starań o zaspokojenie potrzeb rodziny. Będą to zarówno zarobki lub inne dochody uzyskiwane przez małżonków wykorzystywane na zaspokojenie potrzeb rodziny oraz świadczenia pracy osobistej przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym. Dla jego określenia ma znaczenie, czy posiadanymi zasobami małżonkowie gospodarują racjonalnie, a w szczególności, czy lekkomyślnie ich nie trwonią. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażony jest pogląd, że jeżeli małżonek w sposób rażąco lub upoczywie, pomimo posiadanych sił oraz możliwości zarobkowych, nie przyczynia się odpowiednio do tych możliwości do powstania majątku wspólnego, drugi małżonek może żądać, aby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z małżonków przyczynił się do powstania tego majątku (postanowienie z dnia 30 listopada 1972 r., III CRN 235/72). Przy określaniu różnicy w przyczynieniu się do powstania majątku wspólnego istotne znaczenie odgrywa uwzględnienie wszystkich okoliczności wskazanych w art. 43 § 3 k.r.o., tj. nakładu osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym. Ten niematerialny aspekt przyczynienia się do powstania majątku wspólnego wpływa na zrównoważenie stopnia przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego w

sytuacji, gdy jeden z małżonków utrzymuje rodzinę z dochodów uzyskiwanych z pracy zawodowej, a jednocześnie drugi z małżonków zajmuje się wychowaniem dzieci i pracą w gospodarstwie domowym.

W odniesieniu do przesłanki ważnych powodów uzasadniających ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym należy stwierdzić, iż są to najogólniej takie zachowania małżonka, które zasługują na negatywną ocenę z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Przykładów takich zachowań dostarcza orzecznictwo. W postanowieniu z 26 listopada 1973 r. (III CRN 227/73) Sąd Najwyższy wskazał, że ważne powody stanowiące przesłankę ustalenia nierównych udziałów stron w majątku wspólnym polegają na zachowaniu małżonka charakteryzującym się rażącym lub uporczywym nie przyczynianiem się do powstania dorobku stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych. W związku z tym orzeczeniem można sformułować wniosek, że negatywnie oceniane zachowanie małżonka musi charakteryzować się pewnym natężeniem i powtarzalnością, a nie jakąkolwiek zarzucalnością.

Z kolei w postanowieniu z dnia 17 maja 2002 r., I CKN 643/00, wyraził stanowisko, zgodnie z którym jeżeli przez cały czas trwania małżeństwa małżonek pracował zarobkowo, nie trwonił majątku ani nie postępował z nim lekkomyślnie, to nawet jeżeli środki pochodzące z osiągniętych przez jego żonę zarobków za granicą, które wniosła do majątku wspólnego, były znacznie wyższe niż wniesione przez wnioskodawcę, nie uzasadnia to ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Podkreślić również należy, iż nie każde negatywnie oceniane zachowanie jednego z małżonków musi prowadzić do przyjęcia ważnego powodu w rozumieniu art. 43 § 1 k.r.o. Znaczenie prawne ma tylko takie zachowanie, które pozostaje w związku z nieprzyczynianiem się małżonka do powstania majątku wspólnego lub jego uszczupleniem. W doktrynie wskazuje się bowiem, iż powody ustalenia nierównych udziałów dotyczą oceny, kwalifikacji zachowania drugiego małżonka oraz spowodowanych przez niego takich stanów rzeczy, które stanowią przyczynę niższej wartości majątku wspólnego niż ta, która wystąpiłaby, gdyby postępował właściwie. Nie stanowią jednak ważnych powodów okoliczności niezależne od małżonka i przez niego niezawinione, w szczególności związane z nauką, chorobą czy bezrobociem (M. Sychowicz (w:) K. Piasecki (red.), Kodeks, 2006, s. 232). Tym samym nie każde zachowanie małżonka naruszające zasady współżycia społecznego i w związku z tym zasługujące na negatywną ocenę będzie stanowiło o ważnym powódzie ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, ale takie zachowanie, które ma negatywny wpływ na ten majątek.

W niniejszej sprawie wnioskodawczyni wskazała jako przesłankę ważnych powodów okoliczności, że w okresie od 1993 roku do 2007 roku w żaden sposób nie przyczyniał się do utrzymania ani pomnażania wspólnego majątku, przekazując zaledwie trzykrotnie w 2005 roku kwoty po 300 USD, nie wykazując żadnego zainteresowania wspólnym majątkiem i nie wnosząc przez 14 lat do majątku wspólnego żadnych aktywów. Podała, że wyjeżdżając z kraju pozostawił dług w wysokości 20000 zł, który zaciągnął na wykupienie wycieczki na Karaiby, skąd przedostał się nielegalnie do USA, a spłaty tego zobowiązania musiała dokonać wnioskodawczyni. W ocenie wnioskodawczyni te wszystkie okoliczności oraz fakt, że uczestnik nie tylko zaniechał dbałości o wspólny majątek, ale też został uznany za wyłącznie winnego rozpadu pożycia małżeńskiego stron-przemawiają za ustaleniem nierównych udziałów w powstaniu majątku dorobkowego w sposób wskazany we wniosku.

Jak natomiast wynika z akt sprawy, uczestnik wbrew twierdzeniom wnioskodawczyni, przez wiele lat jeszcze po wyjeździe z krajułożył na utrzymanie rodziny i środki te były znaczne. Zauważyć także należy, że majątek dorobkowy stron powstał zanim uczestnik wyjechał. Okoliczność, że to uczestnik został uznany za winnego orzeczonego rozvodu, nie jest podstawą do ustalenia nierównych udziałów w majątku stron. W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawczyni, która zgłosiła wniosek o ustalenie nierównych udziałów stron w majątku wspólnym, nie wykazała nierównego stopnia przyczynienia się stron do powstania majątku wspólnego, który podlega podziałowi w niniejszej sprawie, co jest konieczną przesłanką orzeczenia o ustaleniu nierównych udziałów w tym majątku, jak również ważnego powodu w rozumieniu jak wyżej omówiono.

W konsekwencji, prawidłowa ocena ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego nie pozwala na stwierdzenie, że stopień przyczynienia się stron do powstania majątku wspólnego nie był równy, skoro majątek ten powstał staraniem obydwu

stron. Tym samym nie było podstaw do przyjęcia, że zostały spełnione łącznie obie przesłanki ustalenia nierównych udziałów, o których stanowi art. 43 § 1 k.r.o. W rezultacie apelacja uczestnika zasługiwała na uwzględnienie, co prowadziło do zmiany zaskarżonego postanowienia i oddalenia wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym wnioskodawcy i uczestniczki postępowania. Wpłynęło to w konsekwencji na podwyższenie kwoty dopłaty, przy uwzględnieniu wartości całego majątku ustalonej przez Sąd Rejonowy (nie było to kwestionowane). Z uwagi na wysokość dopłat, Sąd wydłużył okres spłaty do pół roku.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji postanowienia na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 520§ 1 k.p.c.

Agnieszka Żegarska Beata Grzybek Dorota Ciejek